

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Zadar

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ZADARSKE ŽUPANIJE

Zadar, studeni 2016.

SADRŽAJ

	stranica
PREDMET I CILJEVI REVIZIJE	2
METODE I POSTUPCI REVIZIJE	2
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	3
GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA	5
Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama	9
Registri i evidencije	12
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	15
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	24
OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA	28
OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE	30

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Zadar

KLASA: 041-01/16-10-37

URBROJ: 613-15-16-24

Zadar, 3. studenoga 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA
MINERALNIM SIROVINAMA NA PODRUČJU ZADARSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Zadarske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 29. ožujka do 3. studenoga 2016.

PREDMET I CILJEVI REVIZIJE

Predmet revizije je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije, koje je u nadležnosti Ureda državne uprave u Zadarskoj županiji (dalje u tekstu: Ured državne uprave). Prema odredbama Zakona o rudarstvu (Narodne novine 56/13 i 14/14), Ured državne uprave je tijelo nadležno za rudarstvo za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala na području Županije.

Revizijom je obuhvaćena provedba aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploataciju), naplatu prihoda od naknada za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, vođenje evidencija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina te sanacija prostora nakon završetka izvođenja rudarskih radova na području Županije od 2013. do 2015.

U svrhu ocjene učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s donesenim propisima, planovima i unutarnjim procedurama vezanim uz koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina
- ocijeniti prikupljanje podataka o eksploataciji mineralnih sirovina
- ocijeniti dodjelu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima
- ocijeniti pravilnost obračuna naknade za mineralne sirovine
- ocijeniti provedbu nadzora nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknade za mineralne sirovine te izvršavanjem ugovora o dodjeli koncesija
- ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim međunarodnim revizijskim standardima vrhovnih revizijskih institucija, revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje revizijskih ciljeva.

U fazi planiranja i obavljanja pripremnih radnji za obavljanje revizije, analizirana je zakonska regulativa, podaci iz Rudarsko-geološke studije i Prostornog plana Županije o lokacijama predviđenim za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, podaci iz Registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina na području Županije, podaci iz sudskog i obrtnog registra o koncesionarima i ovlaštenicima istražnih prostora i eksploatacijskih polja te drugi dostupni podaci.

U postupku revizije korištene su sljedeće metode prikupljanja i analize dokaza:

- proučeni su i analizirani zakoni i drugi propisi koji reguliraju gospodarenje mineralnim sirovinama, unutarnji akti te stručni članci
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te unutarnjih akata
- analizirani su podaci i provjerena dokumentacija (planovi, rješenja, odluke, ugovori) vezana uz gospodarenje mineralnim sirovinama
- provjereno je prikupljanje podataka i vođenje propisanih registara, zbirki isprava i evidencija
- obavljani su razgovori s odgovornim osobama
- pribavljena su obrazloženja o pojedinim aktivnostima vezanim uz gospodarenje mineralnim sirovinama.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama utvrđeni su kriteriji koji proizlaze iz zakona i drugih propisa te poduzetih aktivnosti Ureda državne uprave vezanih uz gospodarenje mineralnim sirovinama. Revizijom su prikupljeni dokazi kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

- Je li izrađena rudarsko-geološka studija za Županiju te doneseni odgovarajući planovi i unutarnje procedure u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama?
- Je li ustrojen registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja i jesu li cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima?
- Dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina u skladu s propisima?
- Obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način te provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanja za prihode od naknada za mineralne sirovine?
- Provodi li se kontinuirani nadzor rada koncesionara i izvršavanja obveza rudarskog gospodarskog subjekta?
- Provode li se sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi?

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito**, ako su doneseni odgovarajući planovi i procedure u vezi s gospodarenjem mineralnih sirovina, ako su ustrojeni registri i cjelovite evidencije o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, ako je dodjeljivanje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina provedeno u skladu s propisima, ako se obračun i naplata naknada za mineralne sirovine obavljaju na propisani način, ako se provodi nadzor u svim fazama obavljanja rudarskih radova te ako je provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **učinkovito, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene određene slabosti i nedostaci koji ne utječu bitno na gospodarenja mineralnim sirovinama.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **djelomično učinkovito**, ako su utvrđene nepravilnosti i nedostaci kod donošenja planova, dodjele koncesija, naplate prihoda, vođenja registra i evidencija o istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, provedbe odgovarajućeg nadzora i sanacije prostora.

Gospodarenje mineralnim sirovinama ocjenjuje se kao **neučinkovito**, ako su utvrđene značajnije nepravilnosti i nedostaci te su potrebna znatna poboljšanja u postupcima dodjele koncesija, naplate naknade za koncesije, vođenju registara i odgovarajućih evidencija, uspostave odgovarajućeg nadzora u svim fazama istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina te postupcima sanacije prostora.

U nastavku se daju kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, prema područjima revizije.

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama, prema područjima revizije

Područja revizije	Kriteriji
Normativno uređenje	<ul style="list-style-type: none"> ○ doneseni su godišnji i srednjoročni (trogodišnji) planovi davanja koncesija te dostavljeni Ministarstvu financija
Registri i evidencije	<ul style="list-style-type: none"> ○ vode se propisane evidencije u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama ○ podaci se sustavno i pravodobno prikupljaju i pravilno unose u propisane registre ○ evidencije su cjelovite i međusobno usklađene ○ provodi se nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka ○ podaci za potrebe analize i izvješćivanja su točni i vjerodostojni ○ rudarski gospodarski subjekti, kao ovlaštenici istražnih prostora i eksploatacijskih polja dostavljaju nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina ○ koncesionari vode evidencije o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina te Uredu državne uprave dostavljaju podatke o godišnjoj eksploataciji
Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji	<ul style="list-style-type: none"> ○ zaposlen je dovoljan broj zaposlenika na poslovima iz područja rudarstva ○ zaposlenici su educirani za obavljanje poslova iz područja rudarstva ○ postupak pri dodjeli koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina detaljno je propisan ○ raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje propisane odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu ○ postupci javnog nadmetanja radi davanja koncesije provode se na način propisan odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu ○ redovito se prati izvršenje ugovora o koncesiji i aktivnosti koncesionara ○ obračun i naplata naknada za mineralne sirovine provodi se na propisani način ○ dostavljaju se podaci o otkopanoj/pridobivenoj količini te tržišnoj vrijednosti prodane mineralne sirovine ○ provjerava se realnost iskazivanja tržišne vrijednosti i količine otkopane/pridobivene mineralne sirovine ○ prati se plaćanje naknada za mineralne sirovine, poduzimaju se mjere naplate potraživanja te provjerava učinkovitost poduzetih mjera ○ obavljaju se kontrole eksploatiranih količina mineralnih sirovina koje su prijavili koncesionari ○ uspostavljena je učinkovita suradnja nadležnih tijela u svim aktivnostima vezanim uz eksploataciju mineralnih sirovina ○ sastavlja se godišnje izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara te se dostavlja Ministarstvu financija ○ o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavještava se nadležno državno odvjetništvo ○ provodi se nadzor nad protupravnim eksploatacijama te mjere radi učinkovitog sprječavanja protupravnih eksploatacija ○ obračunava se naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine
Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi	<ul style="list-style-type: none"> ○ provodi se sanacija prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi tijekom izvođenja rudarskih radova na istražnom prostoru ili eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova ○ u postupku davanja koncesije utvrđuje se iznos troškova sanacije, pribavljaju se jamstva za troškove sanacije te se redovito provjerava valjanost jamstava ○ nadležna tijela provode nadzor nad provedbama sanacije ○ provode se izvanredne sanacije prostora kada ne postoji ili je nepoznata osoba koja je eksploatirala mineralnu sirovinu ○ poduzimaju se mjere radi sanacije prostora putem treće osobe, kada to ne učini rudarski gospodarski subjekt ○ poduzimaju se pravne radnje pred sudom radi prisilne sanacije

GOSPODARENJE MINERALNIM SIROVINAMA

Mineralne sirovine, odnosno rudno blago kao prirodno bogatstvo dobro je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku, koje, prema Ustavu Republike Hrvatske (Narodne novine 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14), ima njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje mineralnim sirovinama normativno je uređeno s više propisa iz područja rudarstva i dodjele koncesija, od kojih su temeljni Zakon o rudarstvu i Zakon o koncesijama (Narodne novine 143/12).

Zakonom o rudarstvu, koji je stupio na snagu u svibnju 2013., uređeno je gospodarenje mineralnim sirovinama i planiranje rudarske gospodarske djelatnosti, istraživanje i utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina, izrada i provjera rudarskih projekata, eksploatacija mineralnih sirovina, davanje koncesije za eksploataciju, građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja, izrada rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja, sanacija otkopanih prostora, naknada za koncesiju, naknada štete, mjere osiguranja, sigurnosti i zaštite, stručna sprema za obavljanje određenih poslova u rudarstvu, upravni i inspeksijski nadzor, prekršajne odredbe i druga pitanja.

Mineralne sirovine, u smislu Zakona o rudarstvu, su:

1. energetske mineralne sirovine:
 - 1.1. ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak)
 - 1.2. fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škrljavci; radioaktivne rude; geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama
2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremeni pijesak, drago kamenje, bentonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama, brom, jod, peloidi
3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina
4. arhitektonsko-građevni kamen
5. mineralne sirovine kovina.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i njihovo oplemenjivanje, a dozvoljena je samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, koja je potrebna za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postupci davanja koncesija, ugovor o koncesiji, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja koncesije, politika koncesija te druga pitanja u vezi s koncesijama, uređuju se Zakonom o rudarstvu i Zakonom o koncesijama. Koncesija je pravo koje se stječe ugovorom.

Davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina provodi se prema odredbama Zakona o rudarstvu, na temelju jednog javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od četiri faze i to: postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, postupka radi davanja odobrenja za istraživanje, postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. Koncesija se daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, na način određen Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se nakon završetka istražnih radova potvrde rezerve mineralnih sirovina, utvrdi eksploatacijsko polje u skladu s lokacijskom dozvolom te da fizička ili pravna osoba ispunjava druge propisane uvjete. Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje, a ovlaštenik je Republika Hrvatska, raspisuje se javno nadmetanje za davanje koncesije.

Sve postupke koji čine pojedinu fazu jedinstvenog postupka za davanje koncesije provodi jedno tijelo nadležno za rudarstvo, kao davatelj koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu. Prema odredbi članka 8. Zakona o rudarstvu, za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradu, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina nadležno je Ministarstvo gospodarstva, kao ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok su za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležni uredi državne uprave u županijama. Ministarstvo gospodarstva dužno je, prema odredbi članka 169. navedenog Zakona, sukcesivno u roku pet godina od dana stupanja na snagu Zakona preuzeti nadležnost i za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako ocijeni da postoji potreba za utvrđivanjem pojedinačnih rezervi mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na nekom prostoru, koji je dokumentima prostornog uređenja planiran za izvođenje rudarskih radova i utvrđivanjem njihove gospodarske iskoristivosti ili povodom prijedloga fizičke ili pravne osobe registrirane za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala.

Raspisivanju javnog nadmetanja prethode pripremne radnje koje se prema odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu osobito odnose na imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju, izradu studije opravdanosti davanja koncesije ili analize davanja koncesije, procjenu vrijednosti koncesije, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova te određivanje rokova i kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Davatelj koncesije imenuje do sedam članova stručnog povjerenstva za koncesiju odgovarajuće struke, koji ne moraju biti zaposlenici davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik, a zadaci su mu suradnja s davateljem koncesije pri provođenju pripremnih radnji za davanje koncesije, ocjena pristiglih ponuda, utvrđivanje prijedloga odluke o davanju koncesije ili o poništenju postupka davanja koncesije i obrazloženje tih prijedloga te obavljanje svih drugih radnji potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

Postupak javnog nadmetanja radi davanja koncesije započinje danom slanja na objavu obavijesti o namjeri davanja koncesije odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske, a završava s izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja.

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju donosi ured državne uprave u županiji na prijedlog stručnog povjerenstva. Ured državne uprave u županiji donosi i sve druge odluke u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala. Nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja slijedi postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, koje se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina. Rješenje o odobrenju za istraživanje donosi se na temelju izvršne odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, a istraživanje je dopušteno unutar istražnog prostora određenog rješenjem. Podaci o odobrenim istražnim prostorima za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar istražnih prostora koji vodi ured državne uprave u županiji.

Rješenje kojim se utvrđuje i ovjerava količina i kakvoća rezervi mineralnih sirovina donosi povjerenstvo za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina na temelju prijedloga rudarskog gospodarskog subjekta, koji uključuje dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina. Navedeno povjerenstvo osniva i njegove članove imenuje rješenjem ministar nadležan za rudarstvo iz redova djelatnika ministarstva nadležnog za rudarstvo, te drugih znanstvenih i stručnih djelatnika.

Nakon završetka istražnih radova i donošenja rješenja o utvrđivanju rezervi mineralnih sirovina pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala donosi ured državne uprave u županiji po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina i ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina. Nakon što prestanu prava ovlaštenika, ured državne uprave u županiji može raspisati novo javno nadmetanje za eksploatacijsko polje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu. Podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi ured državne uprave u županiji.

Nakon utvrđivanja eksploatacijskog polja pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije i sklapanju ugovora o koncesiji.

Ured državne uprave u županiji donosi odluku o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na temelju zahtjeva koji podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala radi davanja koncesije za eksploataciju, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine, utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishodenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje te ispunjeni drugi uvjeti propisani odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o koncesijama.

Odluka o koncesiji dostavlja se rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija uz nacrt prijedloga ugovora o koncesiji, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave na čijim se područjima nalazi eksploatacijsko polje i vlasnicima/posjednicima zemljišnih čestica na kojima se odobrava izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Na temelju odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala, ured državne uprave u županiji mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na zaključivanje i potpisivanje ugovor o koncesiji. Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara te se utvrđuje iznos i način plaćanja naknade za koncesiju.

Odredbama Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 31/14), propisana je visina minimalne godišnje naknade za mineralne sirovine i omjer raspodjele prihoda od naknade. Naknada za mineralne sirovine sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela, a ukupna naknada koja se plaća jednaka je njihovom zbroju.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za površinu eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja) iznosi 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija površina nije veća od 20 ha, 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina od 20 ha do 50 ha te 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja čija je površina veća od 50 ha. Obračunava se godišnje od dana dobivanja odobrenja za eksploatacijsko polje i dospijeva najkasnije do konca četvrtog kvartala tekuće godine. Fiksni dio naknade je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske te se u cijelosti ustupa općini ili gradu na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje. Ukoliko se eksploatacijsko polje prostire na području više gradova i/ili općina, fiksni dio naknade dijeli se razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedinog grada i/ili općine.

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala (za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine) iznosi 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena. Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a dijeli se na način da 30,0 % pripada općini ili gradu na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina, 20,0 % županiji na čijem području se otkopava/pridobiva te 50,0 % državnom proračunu Republike Hrvatske. Rudarski gospodarski subjekt dužan je dostaviti uredu državne uprave u županiji podatke o otkopanoj/pridobivenoj količini i tržišnoj vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala u prethodnom kvartalu, najkasnije osmog dana narednog kvartala.

Varijabilni dio naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunava se najmanje kvartalno i dospijeva petnaestog dana narednog kvartala.

Prema odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), naknada za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. i II. skupinu prema indeksu razvijenosti, koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske ustupa se u iznosu od 50 % gradu, odnosno općini, a 50 % županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak.

Planski dokumenti gospodarenja mineralnim sirovinama

Prema odredbama Zakona o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini je strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Propisano je da će Vlada Republike Hrvatske najkasnije u roku tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu, odnosno do svibnja 2016. podnijeti prijedlog strategije na usvajanje Hrvatskom saboru. Županije, gradovi i općine dužni su u svojim razvojnim dokumentima osigurati provedbu strategije u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru.

Županije su dužne za svoja područja, u roku tri godine od dana usvajanja strategije u Hrvatskom saboru, izraditi rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina i koje moraju biti u skladu sa strategijom, te ih dostaviti ministarstvu nadležnom za rudarstvo, ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje i ministarstvu nadležnom za zaštitu prirode i okoliša u roku 30 dana od usvajanja. Sadržaj i način izrade navedenih studija propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija (Narodne novine 142/13).

Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), strategija gospodarenja mineralnim sirovinama na državnoj razini nije donesena te rudarsko-geološka studija Županije prema odredbama važećeg Zakona o rudarstvu nije izrađena. Županija je izradila rudarsko-geološku studiju za svoje područje u listopadu 2012., prema odredbama ranije važećeg Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), ali spomenuta studija nije usvojena (prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe iz Županije, u veljači 2013. prijedlog studije poslan je županu) niti usklađena s odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija, koji je stupio na snagu u prosincu 2013. Prema odredbi članka 18. Pravilnika o sadržaju i načinu izrade rudarsko-geoloških studija, rudarsko-geološke studije koje su izrađene prije stupanja na snagu navedenog Pravilnika, trebalo je uskladiti s njegovim odredbama u roku jedne godine od dana njegovog stupanja na snagu, a postupci izrade/donošenja rudarsko-geoloških studija koji su započeli prije stupanja na snagu navedenog Pravilnika, moraju se dovršiti u skladu s njegovim odredbama.

Prostornim planom Županije (Službeni glasnik Zadarske županije 2/01, 6/04, 2/05, 17/06, 3/10, 15/14 i 14/15), predviđeno je 46 prostora za eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije. Istražni prostori prostornim planom nisu predviđeni, osim što su utvrđene potencijalne površine za istraživanje arhitektonsko-građevnog kamena na području Općine Gračac i na području omeđenom naseljima Paljув, Pridraga, Bruška, Brgud, Kožlovac i Korlat. Prostornim planom predviđena je proizvodna sanacija prethodno eksploatiranih napuštenih ležišta boksita, čija se eksploatacija obavljala ranijih godina na području Grada Obrovca (prostor Kruševo-Stari gaj).

U tablici broj 1 daju se podaci o prostorima predviđenim za eksploataciju mineralnih sirovina na području Županije.

Tablica broj 1

Prostori predviđeni za eksploataciju mineralnih sirovina
na području Županije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Busišta	Grad Benkovac	tehničko-građevni kamen
2.	Busišta 2		
3.	Busišta-kamen		
4.	Čardak		
5.	Kosa		
6.	Vidukin gaj		
7.	Grbovača	Grad Benkovac i Općina Polača	
8.	Kruševo-Stari gaj	Grad Obrovac	
9.	Gorica	Grad Pag	
10.	Žestoko		
11.	Borje	Općina Gračac	
12.	Gola glava		
13.	Kaldrma		
14.	Lipovača		
15.	Škorića brdo		
16.	Vodica		
17.	Vugonje		
18.	Pridraga	Općina Novigrad	
19.	Pridraga 2		
20.	Skalice	Općina Pašman	
21.	Zapužane-Zdrug	Općina Polača	
22.	Zapužane		
23.	Sječa	Općina Zemunik Donji	
24.	Otok Molat	Grad Zadar	
25.	Privlački gaz	Općina Privlaka	
26.	Bočetnica	Općina Ražanac	
27.	Otok Vir-polje 1	Općina Vir	
28.	Otok Vir-polje 2		
29.	Rašinovac	Grad Nin	
30.	Ljubač	Općina Ražanac	
31.	Rosulja	Općina Škabrnja	
32.	Kozjak		
33.	Begluci	Općina Gračac	
34.	Tankosići		
35.	Vojvodići		
36.	Kruševo-Stari gaj	Grad Obrovac	
37.	Zapužane	Općina Polača	
38.	Nin	Grad Nin	
39.	Pag	Grad Pag	
40.	Dinjiška		
41.	Linjača	Grad Obrovac	
42.	Marići-Kruševo		
43.	Javornik	Općina Gračac	
44.	Javornik I		
45.	Velika Popina		
46.	Romanovac-Velebit		
			građevni pijesak i šljunak iz morskog dna
			ciglarska glina
			gips
			karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu
			morska sol
			arhitektonsko-građevni kamen

Osim navedenih prostora za eksploataciju mineralnih sirovina, na području Županije određena su i dva prostora za koje je predviđena prenamjena istekom koncesije, u skladu s uvjetima prostornih planova uređenja općina na kojima se ti prostori nalaze.

U tablici broj 2 daju se podaci o prostorima na području Županije za koje je predviđena prenamjena istekom koncesije.

Tablica broj 2

Prostori na području Županije za koje je predviđena prenamjena istekom koncesije

Redni broj	Naziv prostora	Jedinica lokalne samouprave	Vrsta mineralne sirovine
	1	2	3
1.	Sridnjak	Općina Bibinje	tehničko-građevni kamen
2.	Velika Rasovača	Općina Vrsi	

Od 46 prostora predviđenih za eksploataciju mineralnih sirovina, 32 prostora predviđena su za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna i ciglarska glina) za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ured državne uprave, dok je 14 prostora predviđeno za eksploataciju gipsa, karbonatnih mineralnih sirovina za industrijsku preradbu, morske soli i arhitektonsko-građevnog kamena za koje je tijelo nadležno za rudarstvo Ministarstvo gospodarstva.

Prema odredbi članka 56. Zakona o koncesijama, davatelji koncesija dužni su dostaviti Ministarstvu financija godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija, koji moraju biti usklađeni. Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito planirani broj koncesija, predviđene vrste i predmete koncesija, rokove na koje se koncesije planiraju dati, pravnu osnovu za davanje koncesije, procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju, popis ugovora o koncesiji koji istječu u godini na koju se plan odnosi s napomenom za koje se koncesije planira novi postupak davanja koncesije te obrazloženjem razloga za eventualno neplaniranje davanja nove koncesije. U srednjoročnom planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, građevine koje će se graditi, odnosno djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija te drugi elementi od značaja za provedbu učinkovite politike koncesija.

U razdoblju od 2013. do 2015. Ured državne uprave nije izradio godišnje planove davanja koncesija ni srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija.

Na temelju odredbe članka 21. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama (Narodne novine 40/12, 51/12 i 90/13), doneseni su godišnji planovi rada za 2013., 2014. i 2015., koji sadrže opći prikaz zadaća i poslova Ureda državne uprave te očekivani broj predmeta u vezi s dodjelom koncesija iz područja rudarstva u određenoj godini.

Interne procedure kojima bi se utvrdio hodogram aktivnosti (primjerice opisno i grafički), odnosno redosljed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama (planiranje, dodjela koncesija, rokovi početka i završetka pojedinih aktivnosti, pohrana dokumentacije i drugo) nisu donesene.

Državni ured za reviziju nalaže donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama. Predlaže se donijeti unutarnje procedure kojima bi se utvrdio redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama, što bi trebalo pridonijeti dosljednoj primjeni propisa iz područja rudarstva, odnosno učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama.

Registri i evidencije

Prema odredbi članka 145. Zakona o rudarstvu, uredi državne uprave u županijama dužni su voditi registar istražnih prostora i registar eksploatacijskih polja, evidenciju o svim traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirku isprava te popis rudarskih gospodarskih subjekta za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, te prikupljene podatke i spise dostavljati Ministarstvu gospodarstva, koje vodi jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina Republike Hrvatske. Način vođenja registra istražnih prostora, registra eksploatacijskih polja, evidencije o traženim istražnim prostorima i eksploatacijskim poljima, zbirke isprava i popisa rudarskih gospodarskih subjekta propisani su odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima (Narodne novine 142/13), koji je stupio na snagu 7. prosinca 2013. Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacionih polja te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 44/91). Odredbom članka 16. spomenutog Pravilnika, propisano je da su registre i zbirke isprava vođene po prijašnjim propisima Ministarstvo i uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave dužni uskladiti s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Pravilnika, odnosno do 7. lipnja 2014.

Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ministarstvo financija vodi Registar koncesija, odnosno u suradnji s davateljima koncesija prikuplja i evidentira podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, pohranjuje podatke, upravlja bazom podataka, osigurava dostupnost podataka te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu. Oblik i vođenje Registra koncesija, subjekti upisa, obveznici, postupak upisa ugovora o koncesiji u Registar koncesija, sadržaj i oblik potrebne dokumentacije, unos, izvješća, pohranjivanje, čuvanje i zaštita podataka, te vođenje evidencije o naknadama za koncesiju uređeni su odredbama Pravilnika o Registru koncesija (Narodne novine 26/13). Registar koncesija središnji je izvor informacija o svim koncesijama i jedinstvena elektronička evidencija svih ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske te sadrži podatke iz ugovora o koncesiji i vezane dokumentacije, koje su davatelji koncesija dužni dostavljati na odgovarajućim obrascima i u rokovima propisanim odredbama Pravilnika o Registru koncesija.

Tijekom revizije obavljen je uvid u evidencije o mineralnim sirovinama, koje se u Uredu državne uprave vode u odjelima nadležnim za poslove iz područja rudarstva (u sjedištu u Zadru te u Ispostavi Pag). Utvrđeno je da se u Odjelu za gospodarstvo u Zadru vode zbirke isprava, dok registar utvrđenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina te popis rudarskih gospodarskih subjekata nisu ustrojeni prema obrascima utvrđenim Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Podaci o eksploatacijskim poljima i dalje se vode prema obrascima utvrđenim ranije važećim Pravilnikom, odnosno nisu usklađeni s odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, dok su podaci o rudarskim gospodarskim subjektima sistematizirani i u tabelarnom obliku iskazani u vrijeme obavljanja revizije. U Ispostavi Pag vode se zbirke isprava i ustrojen je Registar utvrđenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina prema obrascima utvrđenim važećim Pravilnikom.

Uvidom u zbirke isprava eksploatacijskih polja, utvrđeno je da se u zbirke isprava pohranjuju podaci bitni za odobreno eksploatacijsko polje (zahtjevi rudarskih gospodarskih subjekata za odobravanje eksploatacijskih polja s pripadajućom dokumentacijom, zapisnici, rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja, odluke o davanju koncesije, ugovori o koncesiji i drugo) i ulažu u posebne omote. Dokumentacija u omotima iz zbirki isprava dijelom nije odložena kronološkim redom, omoti u većini slučajeva ne sadrže popis spisa odloženih u omot, a dokumentacija odložena u omote većim dijelom ne sadrži cjelovite podatke o obračunu i naplati naknade za mineralne sirovine ni podatke o otkopanim količinama mineralnih sirovina. Zbog navedenog nije osigurana dokumentacija o tijeku financijskih i drugih aktivnosti u vezi s obavljanjem poslova iz područja rudarstva.

Unos podataka u ustrojene evidencije obavlja se ručno, a evidencije nisu objedinjene u elektroničkom obliku na nivou Ureda državne uprave, što utječe na cjelovitost i međusobnu usklađenost podataka za potrebe analize i izvješćivanja.

Državni ured za reviziju nalaže uskladiti, objединiti i ustrojiti evidencije o mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.

Osim evidencija o mineralnim sirovinama propisanih Pravilnikom o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima, Ured državne uprave, kao davatelj koncesija, obvezan je voditi i evidencije o naknadama za koncesiju, na način utvrđen odredbama Zakona o koncesijama i Pravilnika o registru koncesija. Prema odredbi članka 57. Zakona o koncesijama, Ured državne uprave obveznik je korištenja web-aplikacije Registra koncesija i dužan je pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije. Obrasci potrebni za unos podataka u Registar koncesija (u vezi s upisom ugovora o koncesiji, evidentiranjem promjena podataka iz ugovora o koncesiji, utvrđivanjem fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine, upisom podataka o izvanrednim prestancima ugovora o koncesiji, stečajnim postupcima nad rudarskim gospodarskim subjektima te prisilnim naplatama naknada za mineralne sirovine) propisani su odredbama Pravilnika o registru koncesija. Podaci za unos u Registar koncesija ne prikupljaju se ažurno, nadzor nad dostavom i kvalitetom podataka koje dostavljaju koncesionari ne obavlja se redovito, a propisani obrasci za unos podataka u Registar koncesija ne dostavljaju se Ministarstvu financija pravodobno ni redovito. Zbog navedenog nisu osigurani ažurirani, potpuni i točni podaci o obvezama koncesionara za naknade za koncesiju, uplatama naknada te potraživanjima za naknade za koncesiju. Navedeno nije u skladu s odredbama članaka 51. i 57. Zakona o koncesijama i odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojima je propisano da je davatelj koncesije dužan redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju, pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s ministarstvom nadležnim za financije te popuniti i podnijeti Ministarstvu financija sve odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

Državni ured za reviziju nalaže radi osiguravanja ažurnih, potpunih i točnih podataka u Registru koncesija redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno i redovito dostavljati Ministarstvu financija obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.

S obzirom da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, eksploatacijska polja utvrđuju se do isteka rezervi mineralnih sirovina te je odredbama Zakona o rudarstvu propisana obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina te podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Navedene obveze propisane su odredbama članaka 52., 55. i 57. Zakona o rudarstvu, prema kojima je rudarski gospodarski subjekt, kao ovlaštenik istražnog prostora ili eksploatacijskog polja, dužan voditi evidenciju o rezervama mineralnih sirovina i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva dostaviti podatke o rezervama mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine te svakih pet godina od dana dobivanja rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina dostaviti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije, na temelju čega povjerenstvo donosi rješenje kojim potvrđuje i ovjerava količine i kakvoću rezervi mineralnih sirovina. Obveza dostave podataka i dokumentacije o rezervama ne odnosi se na morsku sol ili građevinski pijesak i šljunak iz morskog dna. Također, koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je voditi i evidenciju o godišnjoj eksploataciji i svake godine do 15. ožujka Ministarstvu gospodarstva i davatelju koncesije dostaviti podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine. Obrasci za dostavu podataka o rezervama mineralnih sirovina te o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina propisani su odredbama Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina (Narodne novine 150/13).

Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li rudarski gospodarski subjekti nadležnom povjerenstvu podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina.

Također, Ured državne uprave nema saznanja dostavljaju li koncesionari Ministarstvu gospodarstva podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina. Dio koncesionara dostavljao je Uredu državne uprave podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina na obrascu Evidencija o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koji je propisan Pravilnikom o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina. S obzirom da Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu te da najvećim dijelom koncesionari nisu dostavljali podatke u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim podacima o eksploataciji, odnosno ukupnoj količini eksploatiranih mineralnih sirovina do konca 2015.

Državni ured za reviziju predlaže pravodobno pribavljati podatke o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati s ciljem učinkovitog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Dodjela koncesija, obračun i naplata naknada za mineralne sirovine te nadzor nad izvršavanjem ugovora o koncesiji

U skladu s odredbom članka 192. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama, Ured državne uprave donio je u srpnju 2012. Pravilnik o unutarnjem redu, kojim su utvrđene ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug te broj službenika i namještenika po službama i ispostavama, s naznakom njihovih osnovnih poslova i zadaća te stručnih uvjeta potrebnih za njihovo obavljanje. Izmjene i dopune spomenutog Pravilnika donesene su u prosincu 2012., listopadu 2013., listopadu 2014. i veljači 2015. Prema Pravilniku, poslove iz područja rudarstva trebala bi obavljati tri zaposlenika, od kojih dva u sjedištu Ureda državne uprave u Zadru (upravni savjetnik za rudarstvo, promet i veze te samostalni upravni referent) i jedan (upravni savjetnik za gospodarstvo) u Ispostavi Pag. Spomenute poslove obavlja jedna zaposlenica u sjedištu Ureda državne uprave u Zadru (upravna savjetnica za rudarstvo, promet i veze) i jedna zaposlenica u Ispostavi Pag, koje obavljaju i druge poslove iz djelokruga Ureda državne uprave (vode obrtni registar, izdaju obrtnice i licence za cestovni promet, agencijsku djelatnost, kolodvorske usluge i drugo). Prema pisanom obrazloženju voditelja Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove, opseg poslova iz područja rudarstva bio je smanjen te nije bilo potrebno angažiranje dva zaposlenika u Zadru, odnosno izvršena je preraspodjela zaposlenika zbog povećanog opsega poslova u drugim ustrojstvenim jedinicama. Zaposlenice koje obavljaju poslove iz područja rudarstva imaju certifikat za pristup web-aplikaciji Registra koncesija, a pregled podataka iz svih pojedinačnih ugovora o koncesiji upisanih u Registar koncesija omogućen im je korištenjem SMART kartice, odnosno postoji tehnička podrška za učinkovitu provedbu vođenja evidencija o koncesijama. Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe koja obavlja poslove iz područja rudarstva u Ispostavi Pag, pregled podataka upisanih u Registar koncesija omogućen je od konca listopada 2014., kada je dobivena SMART kartica i čitač za pristup Registru koncesija, odnosno do konca listopada 2014. nije bilo moguće pregledavati podatke iz Registra koncesija. Također, prema navodima iz pisanog obrazloženja, zaposlenici nije omogućena izobrazba koja se organizirala u svrhu pristupa Registru koncesija te primjene propisa. Državni ured za reviziju je mišljenja da bi se sudjelovanjem zaposlenika u programima izobrazbe omogućilo povećanje administrativnog kapaciteta Ureda državne uprave, što bi trebalo izravno utjecati na učinkovitije obavljanje poslova iz područja rudarstva.

Od 34 prostora predviđena Prostornim planom Županije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala odnosno za prenamjenu istekom koncesije, Ured državne uprave je, prema stanju početkom 2016., rudarskim gospodarskim subjektima odobrio 24 eksploatacijska polja, dok za deset prostora nije bilo interesa. Osim 24 eksploatacijska polja navedena u Prostornom planu, Ured državne uprave je rudarskim gospodarskim subjektima odobrio i pet eksploatacijskih polja koja posljednjim izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije iz rujna 2014. nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina (eksploatacijska polja Busišta 3, Puča, Lamjana, Prutna i Stari gaj-Jalovnik), koja se nalaze na području Grada Benkovca, općina Jasenice, Kali i Poveljana te Grada Obrovca).

U tablici broj 3 daju se podaci o odobrenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave i iz Registra koncesija.

Tablica broj 3

Odobrena eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije te podaci o fiksnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje odobrenja	Površina polja u ha	Fiksni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za površinu eksploatacijskog polja) u kn		
				Obveza ovlaštenika polja	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5	6
Tehničko građevni kamen						
1.	Busišta	7.10.2009.-31.12.2044.	19,69	-	-	-
2.	Busišta 2	17.11.1997.-17.11.2022.	38,53	303.334,00	0,00	452.708,00
3.	Busišta-kamen	30.1.2003.-30.1.2043.	16,00	-	-	-
4.	Čardak	28.5.2013.-31.12.2032.	10,00	-	-	-
5.	Kosa	17.12.2001.-31.12.2010.	10,89	-	-	-
6.	Vidukin gaj	22.10.2003.-31.12.2033.	19,40	-	-	-
7.	Grbovača	11.4.2013.-31.3.2037.	30,00	-	-	-
8.	Gorica	26.4.1993.-	13,39	84.341,00	102.833,00	0,00
9.	Žestoko	27.9.2004.-	17,69	-	-	-
10.	Borje	25.8.2009.-31.12.2044.	6,51	-	-	-
11.	Gola glava	20.5.2008.-31.12.2043.	8,20	-	-	-
12.	Vodica	27.10.2006.-31.12.2046.	16,46	-	-	-
13.	Pridraga	31.10.1997.-31.10.2022.	11,00	-	-	-
14.	Pridraga 2	10.12.1997.-1.12.2022.	11,00	-	-	-
15.	Skalice	9.12.1996.-9.12.2011.	6,53	-	-	-
16.	Zapužane-Zdrug	21.5.2013.-31.12.2045.	17,76	14.208,00	14.208,00	332,00
17.	Sječa	3.9.1997.-3.9.2022.	14,05	56.220,00	59.806,00	22,00
18.	Sridnjak ¹	30.3.1982.-	25,65	-	-	-
19.	Velika Rasovača	20.9.1993.-	21,72	162.926,00	162.958,00	0,00
20.	Busišta 3	27.3.2003.-27.3.2008.	23,99	0,00	0,00	0,00
21.	Puča	14.12.1998.-10.2.2020.	11,22	44.880,00	45.756,00	0,00
22.	Lamjana	11.10.2002.-11.2.2007.	6,10	0,00	0,00	0,00
23.	Prutna	28.5.2001.-	34,04	-	-	-
24.	Stari gaj-Jalovnik	27.4.1998.-1.5.2023.	35,00	-	-	-
Građevni pijesak iz morskog dna						
25.	Otok Molat	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
26.	Privlački gaz	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
27.	Bočetnica	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
28.	Otok Vir-polje 1	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
29.	Otok Vir-polje 2	17.7.2000.-17.7.2005.	-	0,00	0,00	0,00
Ukupno			424,82	665.909,00	385.561,00	453.062,00

Na području Županije odobrena su 24 eksploatacijska polja tehničko-građevnog kamena ukupne površine 424,82 ha te pet eksploatacijskih polja građevnog pijeska iz morskog dna. Rješenjem Ureda državne uprave iz srpnja 2000., kojim su bila odobrena eksploatacijska polja građevnog pijeska iz morskog dna, utvrđene su koordinate vršnih točaka koje ograničavaju polja, dok površine polja nisu navedene te stoga podaci o površini tih polja nisu iskazani u tablici, odnosno podaci o površini odobrenih eksploatacijskih polja na području Županije nisu cjeloviti.

¹ Rješenjem Općinskog komiteta za privredu Općine Zadar, iz ožujka 1982., pravnoj osobi odobrena je eksploatacija u kamenolomu Sridnjak, a rješenjem Ureda državne uprave iz travnja 2000., prava iz rješenja prenesena su na pravnog slijednika spomenute pravne osobe.

Također, u tablici nisu navedeni rokovi do kojih vrijede odobrenja za eksploatacijska polja Gorica, Žestoko, Sridnjak, Velika Rasovača i Prutna, jer rješenja o odobrenju spomenutih eksploatacijskih polja ne sadrže taj podatak.

Fiksni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za površinu eksploatacijskog polja obračunan je za eksploatacijska polja Busišta 2, Gorica, Zapužane-Zdrug, Sječa, Velika Rasovača i Puča te je utvrđen u iznosu 665.909,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 385.561,00 kn, dok je nenaplaćeno, s pripadajućim kamatama, 453.062,00 kn. Vrijednosno najznačajniji dio nenaplaćene naknade u iznosu 452.708,00 kn ili 99,9 % odnosi se na nenaplaćenu naknadu za eksploatacijsko polje Busišta 2, od čega se 303.334,00 kn odnosi na glavnica, a 149.374,00 kn na kamate zbog nepravodobnog plaćanja.

Naknade za površinu navedenih eksploatacijskih polja, osim za eksploatacijska polja Zapužane-Zdrug i Puča, obračunane su i naplaćivane u propisanim iznosima, s time da su pojedinim ovlaštenicima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

Uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da je naknada za površinu eksploatacijskog polja Zapužane-Zdrug obračunana i naplaćena za 2015. u iznosu 14.208,00 kn, dok za 2013. i 2014. nije obračunana ni naplaćena.

Prema podacima iz zapisnika Ministarstva financija o obavljenom financijskom nadzoru iz listopada 2014., naknada za površinu eksploatacijskog polja Puča za 2011. obračunana je u iznosu 800,00 kn/ha s dospeljećem 1. siječnja 2012., a prema odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., obvezu je trebalo obračunati u iznosu 2.000,00 kn/ha s dospeljećem do kraja prvog kvartala 2011. Zbog navedenog, a prema podacima iz zapisnika o obavljenom financijskom nadzoru, utvrđen je dug za naknadu za površinu eksploatacijskog polja Puča za 2011. u iznosu 13.464,00 kn, što je s pripadajućim kamatama iznosilo 21.727,00 kn. Ministarstvo financija obavijestilo je Ured državne uprave u travnju 2015. da je ovlaštenik eksploatacijskog polja Puča u veljači 2015. podmirio obvezu utvrđenu financijskim nadzorom u iznosu 21.727,00 kn.

Revizijom je također utvrđeno da nisu obračunane ni naplaćene naknade za površinu eksploatacijskih polja Busišta-kamen, Čardak, Grbovača, Gola glava i Sridnjak za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, kao ni naknade za površinu eksploatacijskih polja Busišta, Kosa, Vidukin gaj, Žestoko, Borje, Vodica, Pridraga, Pridraga 2, Skalice, Prutna i Stari gaj-Jalovnik, čiji ovlaštenici u određenom roku nisu ishodili rudarsku koncesiju.

Naknade za površinu navedenih eksploatacijskih polja trebalo je obračunavati prema odredbama Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 158/09), koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011., Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 40/11), koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014.

S obzirom da Ured državne uprave nije obračunao naknade za površinu eksploatacijskog polja niti Ministarstvu financija podnio popunjene prijave za upis naknade, obveze za naknade za površinu navedenih eksploatacijskih polja nisu evidentirane u Registru koncesija, što nije u skladu s odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojom je propisano da je davatelj koncesije dužan popuniti i podnijeti sve odgovarajuće obrasce propisane tim pravilnikom.

Rješenja o odobrenju eksploatacijskih polja Busišta 3, Lamjana, Otok Molat, Privlački gaz, Bočetnica, Otok Vir-polje 1 i Otok Vir-polje 2 istekla su prije stupanja na snagu propisa kojima je propisano plaćanje naknade za površinu eksploatacijskog polja, odnosno prije 1. siječnja 2010., tako da njihovi ovlaštenici nisu imali obvezu plaćanja ove naknade.

Odredbom članka 167. Zakona o rudarstvu propisano je da fizička ili pravna osoba, kojoj je rješenjem odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina i koja nije ishodila koncesiju za eksploataciju u određenom roku, gubi pravo na eksploatacijsko polje istekom toga roka, neovisno o roku na koji je utvrđeno eksploatacijsko polje, te ovlaštenik polja po sili zakona postaje Republika Hrvatska, a tijelo nadležno za rudarstvo koje je donijelo rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja obavijestit će ovlaštenika eksploatacijskog polja o prestanku prava ovlaštenika, po službenoj dužnosti brisati ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku te rješenjem odrediti rok ne duži od tri mjeseca u kojem su fizičke osobe ili pravne osobe kojima su oduzeta stečena prava dužne podmiriti obveze s osnova naknade za koncesiju.

Ured državne uprave nije obavijestio ovlaštenike eksploatacijskih polja, za koja su istekla odobrenja, o prestanku prava ovlaštenika niti je do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) poduzeo radnje radi brisanja ovlaštenika tih eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja i upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika te naplate potraživanja s osnova naknade za koncesiju, odnosno nije postupio u skladu s odredbom spomenutog članka 167. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti radnje radi obračuna i naplate naknada za površinu odobrenih eksploatacijskih polja prema propisima koji uređuju način obračuna i naplate naknade za površinu eksploatacijskih polja te popuniti i dostaviti Ministarstvu financija odgovarajuće obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija radi evidentiranja podataka o obvezama za naknade za površinu odobrenih eksploatacijskih polja i njihovoj naplati u Registru koncesija. Nalaže se provesti brisanje ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekla odobrenja iz registra eksploatacijskih polja te upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Prostornim planom Županije eksploatacijska polja Busišta 3, Puča, Lamjana, Prutna i Stari gaj-Jalovnik nisu predviđena za daljnju eksploataciju mineralnih sirovina. S obzirom da se eksploatacijsko polje Busišta 3 nalazi na lokaciji koja je Prostornim planom Županije određena za izgradnju centra za gospodarenje otpadom, trgovačko društvo za gospodarenje otpadom na području Županije uputilo je u listopadu 2009. Uredu državne uprave zahtjev za brisanje tog eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. U ožujku 2010. osnovano je stručno povjerenstvo radi utvrđivanja stanja na terenu, odnosno utvrđivanja eventualne protupravne eksploatacije mineralnih sirovina i devastacije okoliša. Stručno povjerenstvo je u ožujku 2010. obavilo očevid na eksploatacijskom polju, o čemu je sastavljen zapisnik. Prema podacima iz spomenutog zapisnika, ovlaštenik eksploatacijskog polja obavljao je eksploataciju mineralnih sirovina bez prethodno ishodišne koncesije, na otkopanom prostoru nisu postavljeni čitljivi i trajni nalozi upozorenja te je rudarska inspektorica, članica stručnog povjerenstva, izrazila mišljenje da se postupak brisanja eksploatacijskog polja Busišta 3 ne može provesti, jer nisu provedene mjere osiguranja rudarskim radovima otkopanog prostora. Prema dokumentaciji Ureda državne uprave, nakon 2010. nisu poduzimane daljnje aktivnosti radi brisanja eksploatacijskog polja Busišta 3.

Državni ured za reviziju predlaže poduzeti aktivnosti radi brisanja eksploatacijskih polja Busišta 3, Lamjana, Prutna i Stari gaj-Jalovnik, a istekom koncesije i eksploatacijskog polja Puča, iz registra eksploatacijskih polja, s obzirom da važećim Prostornim planom Županije nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina.

Nad ovlaštenikom eksploatacijskog polja Kosa otvoren je stečajni postupak u kolovozu 2010. te su, po zahtjevu stečajne upraviteljice, tijekom 2011. poduzete radnje radi brisanja ovlaštenika spomenutog eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. U svibnju i kolovozu 2011., nadležna tijela obavila su inspekcijski nadzor, nakon čega je rudarska inspekcija, u svibnju 2014., izdala potvrdu o provedenim mjerama osiguranja eksploatacijskog polja, dok inspekcija zaštite okoliša to nije učinila, te Ured državne uprave nije donio rješenje o brisanju ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja.

Državni ured za reviziju predlaže pribaviti potvrdu inspekcije zaštite okoliša o provedenoj sanaciji prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskom polju Kosa te provesti brisanje njegovog ovlaštenika iz registra eksploatacijskih polja.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja Prutna brisan je iz sudskog registra u prosincu 2015., jer u posljednje tri godine nije objavio godišnja financijska izvješća, dok je nad ovlaštenikom eksploatacijskog polja Borje u ožujku 2016. otvoren i zaključen skraćeni stečajni postupak te je rješenjem nadležnog trgovačkog suda iz lipnja 2016. također brisan iz sudskog registra.

Odredbom članka 167. stavka 8. Zakona o rudarstvu, propisano je da će tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti izvršiti brisanje ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, ako je taj ovlaštenik brisan iz sudskog registra, odnosno registra obrtnika i kao ovlaštenika eksploatacijskog polja upisati Republiku Hrvatsku. Do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.) Ured državne uprave nije poduzeo radnje u cilju brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Prutna i Borje iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika polja propisane odredbom članka 167. stavka 8. Zakona o rudarstvu.

Državni ured za reviziju nalaže poduzeti radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Prutna i Borje iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao ovlaštenika polja Borje u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu.

Ured državne uprave zatražio je u ožujku 2016. od ovlaštenika eksploatacijskog polja Skalice, za koje je rješenje o odobrenju isteklo u prosincu 2011., potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša radi njegovog brisanja iz registra eksploatacijskih polja te upisa Republike Hrvatske kao novog ovlaštenika.

Od 29 eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, rudarske koncesije dodijeljene su za jedanaest eksploatacijskih polja te su, osim za eksploatacijsko polje Velika Rasovača, zaključeni ugovori o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. U ožujku 2014. te prosincu 2015. istekle su koncesije za dva eksploatacijska polja (Busišta 2 i Sječa), dok su za devet koncesije i dalje na snazi.

Za eksploatacijska polja Busišta 2, Busišta-kamen, Gorica, Sječa i Puča ugovori o koncesiji zaključeni su na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, koja su im odobrena nakon održanih javnih rasprava, u skladu s odredbama prijašnjih propisa o rudarstvu: Zakona o rudarstvu (Narodne novine 190/03 - pročišćeni tekst), koji je bio na snazi od lipnja 1991. do srpnja 2009., odnosno Zakona o rudarstvu (Narodne novine 75/09 i 49/11), koji je bio na snazi od srpnja 2009. do svibnja 2013., Pravilnika o postupku ishoda odobrenja za dodjelu eksploatacijskog polja, odobrenja za izvođenje rudarskih radova i građevinske dozvole za građenje rudarskih objekata i postrojenja, kao i dozvole za upotrebu rudarskih objekata i postrojenja (Narodne novine 53/A/91), koji je bio na snazi od listopada 1991. do listopada 1998., i Pravilnika o eksploataciji mineralnih sirovina (Narodne novine 125/98), koji je bio na snazi od listopada 1998. do prosinca 2013.

Za eksploatacijska polja Čardak, Grbovača, Gola glava i Zapužane-Zdrug ugovori o koncesiji su zaključeni na temelju zahtjeva rudarskih gospodarskih subjekata za dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova na navedenim eksploatacijskim poljima, nakon provedenih postupaka, uključujući javna nadmetanja za davanje koncesije, u skladu s odredbama Zakona o koncesijama i Zakona o rudarstvu.

Eksploatacija mineralnih sirovina za eksploatacijsko polje Sridnjak, odobrena je pravnoj osobi u ožujku 1982., rješenjem tadašnjeg Općinskog komiteta za privredu Općine Zadar, a rješenjem Ureda državne uprave iz travnja 2000., prava iz rješenja prenesena su na pravnog slijednika pravne osobe te je u lipnju 2000. zaključen ugovor o koncesiji.

Ovlaštenik eksploatacijskog polja Velika Rasovača stekao je pravo na eksploataciju mineralne sirovine na temelju rješenja iz travnja 1995. izdanog po prijašnjim propisima. Rješenje, kojim je odobreno izvođenje rudarskih radova, ne sadrži podatak o roku do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, a ugovor o koncesiji nije zaključen te stoga u tablici nije iskazan podatak o trajanju koncesije za eksploatacijsko polje Velika Rasovača. Prema odredbi članka 166. Zakona o rudarstvu, ako u odobrenju nije naveden rok do kojeg se mogu izvoditi rudarski radovi, preostali rok će se utvrditi rješenjem sukladno provjerenim rudarskim projektima temeljem kojih je doneseno odobrenje, a isti ne može biti duži od 40 godina. Na temelju rješenja kojim se zamjenjuje odobrenje za koncesiju tijelo nadležno za rudarstvo sklapa ugovor o koncesiji. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je provesti spomenuti postupak zamjene u roku dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o rudarstvu, odnosno do 18. svibnja 2015. Ured državne uprave nije proveo postupak zamjene odobrenja za izvođenje rudarskih radova za rješenje o davanju koncesije.

Rudarska koncesija za eksploatacijsko polje Busišta 2 istekla je u ožujku 2014., istekom prava služnosti državnog zemljišta na kojem se polje nalazi. Koncesionar je tijekom 2014. zbog isteka, odnosno obnove prava služnosti državnog zemljišta na kojem se eksploatacijsko polje nalazi zatražio dodjelu nove rudarske koncesije, ali mu ona nije dodijeljena, jer nije dostavio jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja i osiguranje naplate naknade za koncesiju. U prosincu 2015., Ured državne uprave donio je rješenje kojim je utvrđen prestanak prava koncesionara na eksploatacijsko polje Busišta 2, odnosno prijenos prava na Republiku Hrvatsku. Rudarska koncesija za eksploatacijsko polje Sječa istekla je u prosincu 2015. U svrhu daljnje eksploatacije mineralnih sirovina na tom eksploatacijskom polju, Državni ured za upravljanje državnom imovinom donio je u svibnju 2016. odluku o osnivanju prava služnosti državnog zemljišta na kojem se eksploatacijsko polje nalazi, prema kojoj bi Republika Hrvatska trebala s ovlaštenikom navedenog eksploatacijskog polja zaključiti novi ugovor o pravu služnosti državnog zemljišta, kako bi koncesionar mogao ishoditi novu rudarsku koncesiju.

U tablici broj 4 daju se podaci o eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, prema podacima prikupljenim od Ureda državne uprave i iz Registra koncesija.

Tablica broj 4

Eksploatacijska polja mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala na području Županije za koja su zaključeni ugovori o koncesiji te podaci o varijabilnom dijelu naknade za mineralne sirovine, travanj 2016.

u kn

Redni broj	Naziv eksploatacijskog polja	Trajanje koncesije	Varijabilni dio naknade za mineralne sirovine (novčana naknada za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine)		
			Obveza koncesionara	Naplaćeno s kamatama	Nenaplaćeno s kamatama
	1	2	3	4	5
Tehničko građevni kamen					
1.	Busišta 2	7.7.2009.-4.3.2014.	-	214.295,00	-
2.	Busišta-kamen	13.9.2010.-30.1.2043.	-	32.176,00	-
3.	Čardak	19.8.2013.-31.12.2032.	-	96.389,00	-
4.	Grbovača	15.5.2013.-31.3.2037.	-	178.555,00	-
5.	Gorica	6.12.1999.-25.10.2016.	995.730,00	1.009.812,00	41.841,00
6.	Gola glava	15.5.2013.-31.12.2049.	-	0,00	-
7.	Zapužane-Zdrug	16.9.2013.-31.12.2045.	0,00	0,00	0,00
8.	Sječča	17.8.2011.-21.12.2015.	-	82.259,00	-
9.	Sridnjak	27.6.2000.-1.5.2022.	-	281.478,00	-
10.	Velika Rasovača	20.4.1995.-	1.179.775,00	1.246.039,00	0,00
11.	Puča	2.3.2011.-10.2.2020.	-	387.130,00	-
Ukupno			2.175.505,00	3.528.133,00	41.841,00

Obveze za varijabilni dio naknade za mineralne sirovine, odnosno naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralnih sirovina obračunane su za eksploatacijska polja Gorica, Zapužane-Zdrug i Velika Rasovača te su utvrđene u iznosu 2.175.505,00 kn, od čega je, s pripadajućim kamatama zbog nepravodobnog plaćanja naknada, naplaćeno 3.528.133,00 kn, dok je, s pripadajućim kamatama, nenaplaćeno 41.841,00 kn.

Naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine obračunavane su na temelju Odluke o naknadi za eksploataciju mineralnih sirovina (Narodne novine 101/04), koja je bila na snazi od srpnja 2004. do siječnja 2010. i kojom je naknada bila utvrđena u visini 2,6 % ukupnog prihoda ostvarenog prodajom mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od siječnja 2010. do travnja 2011. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade bio utvrđen u visini 7,5 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, Uredbe o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je bila na snazi od travnja 2011. do svibnja 2014. i kojom je varijabilni dio naknade bio utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, te Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, koja je na snazi od svibnja 2014. i kojom je minimalni iznos varijabilnog dijela naknade utvrđen u visini 5,0 % tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine, s tim da su pojedinim koncesionarima naplaćene kamate zbog nepravodobnog plaćanja naknade.

S obzirom da koncesionari najvećim dijelom nisu redovito dostavljali podatke o otkopanim količinama, odnosno u kontinuitetu za svaku godinu eksploatacije, a Ured državne uprave dostavljene podatke nije redovito provjeravao, analizirao i sistematizirao niti pravodobno obavještavao koncesionare o njihovim obvezama koje proizlaze iz zakonskih i podzakonskih propisa o koncesijama i rudarstvu (navedeno je u Izvješću opisano pod točkom Registri i evidencije), Ured državne uprave ne raspolaže cjelovitim i sistematiziranim podacima o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina. Također, ne raspolaže ni cjelovitim i sistematiziranim podacima o tržišnoj vrijednosti otkopanih/pridobivenih mineralnih sirovina.

Odredbama Zakona o rudarstvu i Uredbe o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, propisano je da iskazana tržišna vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine ne može biti manja od tržišne vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, koji rudarski gospodarski subjekt mora izraditi kako bi od nadležnog povjerenstva ishodio rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine, a koju je dužan potvrditi svakih pet godina. Obveza rudarskih gospodarskih subjekata da Uredu državne uprave dostavljaju navedeni elaborat nije propisana. Stoga Ured državne uprave nije u mogućnosti pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na navedeni elaborat.

Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da Ured državne uprave nije dostavio Ministarstvu financija popunjene prijave za upis varijabilnog dijela naknade za koncesiju za eksploatacijsko polje Gorica od 2013. do 2015., a prema podacima koje je Uredu državne uprave dostavio koncesionar, u tom razdoblju otkopano je 76 717 m³ mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala. Kontrola eksploatiranih količina koje je prijavio koncesionar nije obavljena. Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe koja obavlja poslove iz područja rudarstva, prihvaćaju se podaci o otkopanim količinama koje dostavlja koncesionar, jer nije moguće utvrditi stanje na eksploatacijskom polju. S obzirom da je koncesionar od 2013. do 2015. otkopao određene količine mineralnih sirovina, za spomenuto razdoblje trebalo je obračunati varijabilni dio naknade prema propisima koji uređuju plaćanje varijabilnog dijela naknade te podnijeti popunjene prijave za upis varijabilnog dijela naknade u Registar koncesija prema odredbama Pravilnika o registru koncesija. Nadalje, Ured državne uprave, kao davatelj koncesije, nije Ministarstvu financija podnosio popunjene prijave za upis varijabilnog dijela naknade za koncesiju za eksploatacijska polja Busišta 2, Busišta-kamen, Čardak, Grbovača, Gola glava, Sječa, Sridnjak i Puča, a koncesionari su eksploatirali mineralne sirovine na tim poljima te do travnja 2016. uplatili 1.272.282,00 kn na ime varijabilnog dijela naknade. Zbog prethodno navedenog, obveze za varijabilni dio naknade nisu u cijelosti evidentirane u Registru koncesija, što nije u skladu s odredbom članka 4. Pravilnika o registru koncesija, kojom je propisano da je davatelj koncesije dužan popuniti i podnijeti sve odgovarajuće obrasce propisane tim pravilnikom.

Radi ažuriranja stanja u Registru koncesija, u vrijeme obavljanja revizije (svibanj 2016.) Ured državne uprave zatražio je od koncesionara evidencije o količinama i tržišnoj vrijednosti otkopanih mineralnih sirovina. Prikupljanje podataka je u tijeku.

Iz navedenog proizlazi da Ured državne uprave, kao davatelj koncesija, ne raspolaže pravodobnim, potpunim i ažuriranim podacima potrebnim za upis u Registar koncesija, kako bi mogao pravilno i u cijelosti utvrditi obveze koncesionara, pratiti izvršenje tih obveza, pravodobno poduzimati mjere naplate potraživanja te izvješćivati nadležna tijela (Ministarstvo financija i nadležno državno odvjetništvo) o izvršenju ugovornih obveza. Ured državne uprave nije poduzimao mjere naplate potraživanja na ime naknada za koncesiju, Ministarstvu financija nije dostavio izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara (osobito u odnosu na plaćanje naknade za koncesiju, poduzete radnje u vezi s nadzorom rada koncesionara, pokrenute mjere prisilne naplate naknade za koncesiju i drugih novčanih obveza po osnovi nalaza/rješenja inspekcijskih i drugih službi, raskinute ugovore o koncesiji i one koji su u procesu raskida, poslovanje koncesionara kada je to društvo posebne namjene, izvršenje podugovora i ugovora s takvim svojstvom koje je sklopio koncesionar, a koji su vezani uz ugovor o koncesiji, te druge bitne podatke o izvršenju ugovora o koncesiji) niti je obavještavao nadležno državno odvjetništvo o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 51. Zakona o koncesijama, kojom je, između ostalog, propisano da je davatelj koncesije dužan kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela, da je odgovoran za potpunu i pravodobnu naplatu naknade za koncesiju, da je dužan do 1. lipnja tekuće godine, za prethodnu godinu, dostaviti Ministarstvu financija izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji te da je o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji dužan obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Državni ured za reviziju nalaže obračun i naplatu varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine obavljati na propisani način te Ministarstvu financija dostavljati popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija radi evidentiranja obveze za varijabilni dio naknade u Registru koncesija. Nalaže se kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela.

U slučajevima neizvršavanja ugovornih obveza, nalaže se poduzimati mjere naplate potraživanja, o nepoštivanju odredbi ugovora o koncesiji obavijestiti nadležno državno odvjetništvo te Ministarstvu financija dostavljati izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara u skladu s odredbama Zakona o koncesiji.

Iz podataka koncesionara dostavljenih Uredu državne uprave proizlazi da na eksploatacijskom polju Zapužane-Zdrug od početka trajanja rudarske koncesije, odnosno od rujna 2013. do konca 2015. nisu izvođeni rudarski radovi.

Državni ured za reviziju mišljenja je da je na navedenom eksploatacijskom polju, kao i na drugim eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, potrebno obavljati inspekcijski nadzor kako bi se provjerila točnost podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti. Stoga se predlaže zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji.

Prema odredbama Zakona o rudarstvu i Zakona o inspekcijama u gospodarstvu (Narodne novine 14/14 i 56/16), inspekcijske poslove u području rudarstva obavlja rudarska inspekcija Ministarstva gospodarstva, koja provodi inspekcijski nadzor nad izvođenjem rudarskih radova. U vezi s obavljanjem nadzora nad izvođenjem rudarskih radova od 2013. do 2015., Ured državne uprave raspolaže rješenjem rudarske inspekcije iz travnja 2014., kojim je utvrđena protupravna eksploatacija mineralnih sirovina na otoku Pagu na dijelu zemljišne čestice u vlasništvu Republike Hrvatske. Spomenutim rješenjem zabranjeno je izvođenje rudarskih radova trgovačkom društvu koje je izvodilo rudarske radove bez ugovora o koncesiji. Ured državne uprave ne raspolaže dokumentacijom iz koje bi bilo vidljivo je li obračunana naknada štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine na način utvrđen odredbama Uredbe o naknadi štete po osnovi otuđenja mineralne sirovine (Narodne novine 90/14). O drugim eventualnim protupravnim eksploatacijama mineralnih sirovina na području Županije te mjerama rudarske inspekcije u provedbi inspekcijskog nadzora Ured državne uprave nema saznanja, jer o tome nije obavještavan. Stoga Državni ured za reviziju predlaže zatražiti od rudarske inspekcije izvješćivanje o obavljenom nadzoru.

Radi spoznaje o funkcioniranju sustava gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije, tijekom obavljanja revizije (u svibnju 2016.), Državni Ured za reviziju zatražio je od jedinica lokalne samouprave na području Županije podatke o njihovim saznanjima o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina te jesu li o tome obavijestili nadležna tijela. Prema dostavljenim podacima, koji nisu cjeloviti (dio jedinica nije dostavio podatke), jedna jedinica lokalne samouprave (Općina Vrši) ima saznanja o protupravnoj eksploataciji mineralnih sirovina na svom području, o čemu je višekratno izvješćivala nadležna ministarstva, rudarsku inspekciju i Državno odvjetništvo.

Zbog činjenice da su mineralne sirovine najvećim dijelom neobnovljivi prirodni resurs ograničenih rezervi, od izuzetnog značaja je sprječavanje otuđenja tih resursa, odnosno sprječavanje moguće protupravne eksploatacije. Stoga Državni ured za reviziju predlaže uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala protočnost informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija. Učinkovita suradnja trebala bi pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.

Sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi

Izvođenjem rudarskih radova pri eksploataciji mineralnih sirovina utječe se na okoliš te su stoga odredbama Zakona o rudarstvu, između ostalog, propisane obveze rudarskih gospodarskih subjekata u svrhu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi. Sanacijom prostora, prema odredbi članka 12. Zakona o rudarstvu, smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke.

Prema odredbama članaka 69. i 101. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju, dužan je tijekom izvođenja te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova provesti sanaciju prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, provesti mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš te o tome izvijestiti rudarsku inspekciju i inspekciju zaštite okoliša, te ministarstvo nadležno za pomorstvo ako se rudarski radovi izvode na pomorskom dobru. Ako su provedene mjere osiguranja dovoljne, rudarska inspekcija i inspekcija zaštite okoliša izdaju rudarskom gospodarskom subjektu potvrde o provedbi spomenutih mjera, nakon čega davatelj koncesije donosi rješenje o brisanju rudarskog gospodarskog subjekta kao ovlaštenika eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja, a može donijeti i rješenje o brisanju eksploatacijskog polja iz registra eksploatacijskih polja. Ako rudarski gospodarski subjekt ne provede sanaciju, davatelj koncesije naložit će mu provođenje sanacije u primjerenom roku, a ako ni nakon ostavljenog roka ne provede sanaciju, to će se učiniti putem treće osobe, na trošak rudarskog gospodarskog subjekta, pri čemu će pravne radnje pred sudom poduzeti nadležno državno odvjetništvo.

Prema podacima Ureda državne uprave sa stanjem početkom 2016., ni jedan ovlaštenik eksploatacijskih polja koja je Ured državne uprave odobrio rudarskim gospodarskim subjektima, a za koja su rješenja o odobrenju ili ugovori o koncesiji istekli, nije brisan iz registra koncesija, osim što je koncesionaru eksploatacijskog polja Busišta 2 rješenjem iz prosinca 2015., zbog isteka koncesije, utvrđen prestanak prava na eksploatacijsko polje. Tijekom 2010. i 2011. pokrenuti su postupci brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja Kosa i Busišta 3, koji nisu okončani, jer nije provedena sanacija prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, a početkom 2016. poduzete su radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskog polja Skalice.

Ugovorom o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju Sridnjak, koji je zaključen s pravnom osobom u lipnju 2000., utvrđeno je da saniranje devastiranog prostora treba provesti na način da se najveći dio sanacije obavi u tijeku radova na eksploataciji mineralne sirovine, a konačni sanacijski radovi trebaju se obaviti najkasnije šest mjeseci po završetku eksploatacije mineralne sirovine. Eksploataciju je, prema podacima iz rudarsko-geološke studije i prostorno-planske dokumentacije, potrebno usmjeriti u pravcu završne sanacije, na način da se prostor završno oblikuje i uredi za prenamjenu u poslovno-proizvodnu zonu, u skladu s prostornim planom jedinice lokalne samouprave na čijem području se prostor nalazi. Prema dokumentaciji Ureda državne uprave, izračun troškova sanacije nije obavljen. U vezi s izračunom troškova sanacije, u listopadu 2006. očitovao se ministarstvo nadležno za rudarstvo. U očitovanju se, između ostalog, navodi da izračun troškova sanacije na eksploatacijskom polju Sridnjak nije moguće obaviti, jer glavni rudarski projekt sanacije kamenoloma Sridnjak, koji je izrađen u lipnju 1996., ne sadrži prikaz osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja. Glavni rudarski projekt provjeren je u prosincu 1996., odnosno prije stupanja na snagu propisa kojim je izrađivaču projektne dokumentacije određena obveza prikaza osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja koji moraju sadržavati troškove sanacije prostora na kojem su izvedeni radovi. Prema navodima nadležnog ministarstva, ugovorom o osnivanju prava služnosti na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, iz kolovoza 2006., rudarskom subjektu utvrđena je obveza dostave dopunskog rudarskog projekta koji bi sadržavao prikaz osnovnih ekonomskih i financijskih pokazatelja potrebnih za izračun troškova sanacije. Ured državne uprave nema saznanja je li dopunski rudarski projekt s elementima potrebnim za izračun troškova sanacije izrađen.

S obzirom da je eksploatacijsko polje Sridnjak aktivno, odnosno da se na njemu izvode rudarski radovi kojima se utječe na okoliš te da je rudarskom gospodarskom subjektu utvrđena obveza izrade dopunskog rudarskog projekta s elementima potrebnim za izračun troškova sanacije, Državni ured za reviziju predlaže utvrditi je li dopunski rudarski projekt s elementima potrebnim za izračun troškova sanacije izrađen te od nadležnog ministarstva zatražiti izračun troškova sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi, a po izračunu troškova sanacije od rudarskog subjekta zatražiti jamstvo za troškove sanacije.

Uvidom u dokumentaciju Ureda državne uprave, utvrđeno je da na području Županije postoje dva bivša nesanirana eksploatacijska polja (Ploče i Savar), koja su odobrena 1982. i dulje razdoblje nisu aktivna (rudarski radovi su obustavljeni, a rudarski subjekti brisani su iz sudskog registra u prosincu 2005. odnosno lipnju 2006.). Ured državne uprave je prethodnih godina poduzeo aktivnosti radi brisanja spomenutih eksploatacijskih polja, odnosno zatražio je od nadležnih tijela potvrde o provedenim mjerama osiguranja, zaštite okoliša i sanacije. U studenome 2011. obavljen je inspekcijski nadzor na eksploatacijskom polju Ploče kojim je utvrđeno da je unutar spomenutog eksploatacijskog polja odložena veća količina građevinskog i glomaznog otpada te stoga nije izdana potvrda o provedenim mjerama zaštite okoliša. Nadležno ministarstvo donijelo je u studenome 2011. rješenje kojim se Gradu Zadru nalaže putem ovlaštene osobe ukloniti i zbrinuti oko 600 000 m³ građevinskog otpada u roku 60 dana od primitka rješenja. Ako Grad Zadar ne ukloni i zbrine otpad u zadanom roku, to je obvezna učiniti Županija u roku 30 dana od primitka obavijesti o neizvršenju mjere, odnosno druga osoba na teret Županije. Po spomenutom rješenju nije postupljeno. U ožujku 2016., rudarska inspekcija obavila je inspekcijski nadzor statusa eksploatacijskog polja Ploče, o čemu je sastavljen zapisnik. Prema navodima iz zapisnika, utvrđeno je da na eksploatacijskom polju Ploče nisu provedene mjere osiguranja kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti. Na zahtjev rudarske inspekcije, Ured državne uprave je u ožujku 2016. pribavio iz Državnog arhiva u Zadru rudarski projekt te ga dostavio rudarskoj inspekciji.

U vezi s eksploatacijskim poljem Savar, u svibnju 2016. rudarskoj inspekciji upućen je zahtjev za obavljanje inspekcijskog nadzora, u cilju pribavljanja potvrde o provedenim mjerama osiguranja.

Prema odredbi članka 31. Zakona o koncesijama, davatelj koncesije dužan je prije stupanja na snagu ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja odnosno podnositelja zahtjeva za dobivanje koncesije potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade za koncesiju te naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice, polog i ostalo) u iznosu određenom u skladu s procijenjenom vrijednosti koncesije te redovito provjeravati valjanost instrumenata osiguranja.

Prema odredbi članka 76. Zakona o rudarstvu, rudarski gospodarski subjekt kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, dužan je prije zaključivanja i potpisivanja ugovora o koncesiji dostaviti davatelju koncesije jamstvo za troškove sanacije eksploatacijskog polja, a prema odredbi članka 11. stavka 4. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, davatelj koncesije dužan je redovito provjeravati valjanost jamstva.

Od rudarskih gospodarskih subjekata s kojima su zaključeni ugovori o koncesiji za eksploatacijska polja Čardak, Grbovača, Gorica, Gola glava i Zapužane-Zdrug, Ured državne uprave pribavio je jamstva (zadužnice), radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja. Ured državne uprave nije provjeravao valjanost jamstava, što nije u skladu s odredbom članka 11. Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, kojom je propisano da je tijelo nadležno za rudarstvo dužno redovito provjeravati valjanost jamstava, a način provjere se određuje u odluci o davanju koncesije.

Državni ured za reviziju nalaže redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.

Za eksploatacijska polja Busišta 2, Busišta kamen, Sječa, Sridnjak, Velika Rasovača i Puča, za koja su koncesije odnosno rješenje o odobrenju izvođenja rudarskih radova dane prema prijašnjim propisima, nisu pribavljena jamstva radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja. Rudarske koncesije za eksploatacijska polja Busišta 2 i Sječa istekle su u ožujku 2014. odnosno prosincu 2015., a do vremena obavljanja revizije (srpanj 2016.), Uredu državne uprave nisu dostavljene potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o sanaciji prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskim poljima Busišta 2 i Sječa.

Državni ured za reviziju predlaže pribaviti potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedbi sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi na eksploatacijskim poljima Busišta 2 i Sječa. Predlaže se za eksploatacijska polja Busišta kamen, Sridnjak, Velika Rasovača i Puča od rudarskih gospodarskih subjekata pribaviti jamstva radi osiguranja naplate naknade za koncesiju, naknade štete koja može nastati zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji odnosno troškova sanacije eksploatacijskog polja.

OCJENA UČINKOVITOSTI GOSPODARENJA MINERALNIM SIROVINAMA

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti gospodarenja mineralnim sirovinama na području Županije. Ciljevi revizije bili su ocijeniti postupanje Ureda državne uprave u skladu s propisima, planovima i unutarnjim procedurama u vezi s eksploatacijom mineralnih sirovina, ocijeniti vođenje propisanih registara i evidencija, ocijeniti dodjeljuju li se koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i obračunavaju li se naknade za mineralne sirovine na propisani način, ocijeniti provodi li se učinkovit nadzor nad naplatom prihoda i potraživanjima za prihode od naknada za mineralne sirovine i izvršenjem ugovora o koncesiji te ocijeniti provedbu sanacije prostora na kojima su izvedeni rudarski radovi.

Na temelju provedene revizije, Državni ured za reviziju primjenom utvrđenih kriterija, ocjenjuje da je gospodarenje mineralnim sirovinama na području Županije **djelomično učinkovito** te daje sljedeće naloge i preporuke:

- Donositi godišnje i srednjoročne (trogodišnje) planove davanja koncesija i dostavljati ih nadležnom ministarstvu u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te, radi dosljednije primjene propisa iz područja rudarstva, donijeti unutarnje procedure kojima bi se utvrdio redoslijed radnji u procesu gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Poduzeti radnje radi usklađivanja, objedinjavanja i ustrojavanja evidencija u vezi s gospodarenjem mineralnim sirovinama na način propisan odredbama Pravilnika o jedinstvenom informacijskom sustavu mineralnih sirovina i registrima.
- Redovito pratiti izvršavanje plaćanja naknade za koncesiju i pridonositi vođenju Registra koncesija stalnim praćenjem i zajedničkim sudjelovanjem u radu s Ministarstvom financija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama te pravodobno dostavljati Ministarstvu financija popunjene obrasce propisane Pravilnikom o registru koncesija.
- Poduzimati radnje radi pravodobnog pribavljanja podataka o godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina, koje su koncesionari obvezni dostavljati Uredu državne uprave prema odredbama Zakona o rudarstvu i Pravilnika o postupku ocjene dokumentacije o rezervama mineralnih sirovina, te pribavljene podatke provjeravati, analizirati i sistematizirati, kako bi se osigurali podaci o resursima po eksploatacijskim poljima, što je bitno zbog ograničenosti resursa i njihove zaštite.
- Poduzeti radnje radi brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja za koja su istekli rokovi iz rješenja o odobrenju eksploatacijskog polja i ovlaštenika koji su brisani iz sudskog registra odnosno registra obrtnika i provesti upis Republike Hrvatske kao ovlaštenika tih polja u registar eksploatacijskih polja u skladu s odredbama Zakona o rudarstvu te brisati iz registra eksploatacijska polja koja Prostornim planom Županije nisu predviđena za eksploataciju mineralnih sirovina.
- Obavljati obračun i naplatu fiksnog i varijabilnog dijela naknade za mineralne sirovine na propisani način te popunjavati i podnositi Ministarstvu financija propisane obrasce radi evidentiranja obveza za naknade za mineralne sirovine u Registru koncesija.

- Zatražiti od nadležnog povjerenstva dostavljanje podataka o tržišnoj vrijednosti mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz Elaborata o rezervama mineralne sirovine na eksploatacijskom polju na kojem je ona otkopana/pridobivena, na način da se ti podaci iskazuju u rješenju o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine ili na drugi način, kako bi Ured državne uprave mogao pratiti iskazanu tržišnu vrijednost otkopane/pridobivene mineralne sirovine u odnosu na tržišnu vrijednost mineralne sirovine utvrđene na temelju tehno-ekonomske ocjene iz navedenog elaborata.
- Kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njihovih obveza iz ugovora o koncesiji, što uključuje i redovito praćenje izvršavanja plaćanja naknade za koncesiju te plaćanja svih drugih obveza koje nastaju kao posljedica provedenih nadzora inspekcijskih službi i drugih nadležnih tijela, u slučajevima neizvršavanja ugovornih obveza poduzimati mjere naplate potraživanja, Ministarstvu financija dostavljati izvješće o ugovorima o koncesiji i radu koncesionara, a o postupcima nepoštivanja odredbi ugovora o koncesiji obavijestiti nadležno državno odvjetništvo u skladu s odredbama Zakona o koncesiji.
- Zatražiti od rudarske inspekcije redovito obavljanje inspekcijskog nadzora na eksploatacijskim poljima za koja su zaključeni ugovori o koncesiji, radi provjere podataka koncesionara o otkopanim/pridobivenim količinama mineralnih sirovina i iskazanoj tržišnoj vrijednosti te izvješćivanje o obavljenom nadzoru.
- Uspostaviti učinkovitu suradnju Ureda državne uprave i rudarske inspekcije, kao nadležnih tijela koja obavljaju aktivnosti iz područja rudarstva, te jedinica lokalne samouprave na čijem području se eksploatiraju mineralne sirovine, kako bi se osigurala razmjena informacija o eksploataciji mineralnih sirovina te pravodobno i učinkovito spriječila moguća protupravna eksploatacija, što bi trebalo pridonijeti smanjenju štete počinjene Republici Hrvatskoj te ostvarenju održivog gospodarenja mineralnim sirovinama.
- Pribavljati od rudarskih gospodarskih subjekata koji su ishodili rudarske koncesije jamstva za troškove sanacije prostora na kojem su izvedeni rudarski radovi te redovito provjeravati valjanost pribavljenih jamstava u skladu s odredbama Pravilnika o istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina.
- Pribavljati potvrde rudarske inspekcije i inspekcije zaštite okoliša o provedbi sanacije za eksploatacijska polja na kojima su izvedeni rudarski radovi prije brisanja ovlaštenika eksploatacijskih polja iz registra eksploatacijskih polja.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih naloga i preporuka pridonijela poboljšanju postupanja pri donošenju planova, vođenju propisanih registara i evidencija, obračunu naknada za mineralne sirovine, naplati prihoda, provedbi odgovarajućeg nadzora i sanaciji prostora, čime bi se povećala usklađenost s propisima kojima je uređeno gospodarenje mineralnim sirovinama, što bi pridonijelo i učinkovitijem gospodarenju mineralnim sirovinama na području Županije.

OČITOVANJE UREDA DRŽAVNE UPRAVE

Ured državne uprave očitovao se na naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju. U očitovanju je navedeno da je Nacrt izvješća detaljno proanaliziran te da se prihvaća sve izneseno (primjedbe, nalozi i preporuke). Također, navedeno je da je angažirana djelatnica koja će obavljati poslove iz područja rudarstva, odnosno poduzete su radnje radi usklađivanja, objedinjavanja i ustroja evidencija, a radno mjesto opremljeno je novom informatičkom opremom radi održavanja aplikacije Registar koncesija. Uspostavljen je kontakt s kolegama iz Ureda državne uprave u Ličko-senjskoj županiji radi pružanja stručne pomoći pri sređivanju Registra koncesija. Nadalje, u očitovanju je navedeno da je u Registru koncesija pri kraju uređenje podataka za eksploatacijska polja Grbovača, Borje, Gola glava i Velika Rasovača te da će se u što kraćem vremenu nastojati otkloniti sve primjedbe navedene u Nacrtu izvješća.